

Lesactiviteit 1.1 Trekvogels en standvogels

Voor de docent **Werkvorm:** eerst in tweetallen later klassikaal.
Materialen: doblad "Trekvogels"; vogelgidsen, eventueel computer met internet.
Tijdsduur: 30 minuten.

Leerdoelen: Leerlingen kunnen:

1. de begrippen trekvogel en standvogel uitleggen.
2. twee voorbeelden noemen van een kusttrekvoegel en twee voorbeelden van een standvogel.
3. aangeven dat kusttrekvoegels in het voorjaar van zuidelijke streken via de Waddenzee naar noordelijke streken trekken en in het najaar weer terug, en dit aanwijzen op een kaart.

Opzet Na een korte inleiding waarin uitgelegd wordt wat een standvogel en wat een trekvogel is, gaan de leerlingen in tweetallen aan het werk met het doblad "trekvoegels". Achteraf wordt het doblad klassikaal nabesproken.

Bij vraag 5 vragen de leerlingen om een naam van een kusttrekvoegel waarover ze een leuk weetje gaan opzoeken. Het volgende lijstje kan hulp bieden:

Aalscholver	Grutto	Rosse grutto
Alk	Kanoet	Rotgans
Blauwe kiekendief	Kemphaan	Scholekster
Blauwe reiger	Kluut	Slechtvalk
Bontbekplevier	Kokmeeuw	Stormmeeuw
Bonte strandloper	Kolgans	Strandplevier
Brandgans	Krombekstrandloper	Tureluur
Bruine kiekendief	Kuifduiker	Visdief
Drieteenstrandloper	Lepelaar	Watersnip
Dwergmeeuw	Middelste zaagbek	Zilvermeeuw
Dwergstern	Nonnetje	Zilverplevier
Eidereend	Noordse stern	Zwarte ruiters
Goudplevier	Parelduiker	Zwarte zee-eend
Grote mantelmeeuw	Reuzenstern	Zwartkopmeeuw
Grote stern	Roodkeelduiker	

Nabespreken van het doblad kan aan de hand van de volgende vragen.

1. Wat is een trekvoegel?
2. Wat is een standvoegel?
3. Noem 2 voorbeelden van standvoegels.
4. Noem 2 voorbeelden van kusttrekvoegels.
5. Waarom zouden vogels trekken?
6. Van waar naar waar trekken de verschillende soorten vogels?

Tip: Laat de leerlingen die dat graag willen hun leukste weetje (vraag 6 van het doblad) uitbeelden.

Achtergronden

Trekvoegels en standvoegels

De vogels die in Nederland overwinteren noemen we wintergasten. Als ze juist in de zomer bij ons zijn, noemen we ze zomergasten. Maar dat is nog niet alles: twee keer per jaar, in het voorjaar van maart tot en met juni en in het najaar van juli tot en met oktober, komen er grote vluchten vogels overvliegen, op weg naar een verre bestemming in het buitenland. Regelmatig maken deze zogenaamde doortrekkers een tussenlanding om op adem te komen en zich flink vol te stoppen met voedsel voor de verdere reis. Wintergasten, zomergasten en doortrekkers noemen we trekvoegels.

Niet alle vogels gaan op reis. Er zijn ook standvoegels, zoals een mus of een merel,

die het hele jaar in ons land blijven. Deze vogels kun je dus altijd zien. In de winter verblijven hier overigens veel merels die in het noorden gebroed hebben. Deze trekken dus ook een beetje.

Kusttrekvoegels

De vogeltrek is zo'n bijzonder fenomeen omdat het veel energie kost voor trekvogels om heen-en-weer te vliegen. In het broedgebied in het noorden kunnen de vogels niet blijven omdat het daar te koud wordt. Ze zouden het zelf nog wel overleven maar hun voedsel is dan door sneeuw en ijs niet bereikbaar. Dus trekken ze naar het zuiden. In het voorjaar gaan ze van de warmere streken weer naar het noorden om te broeden, juist omdat daar dan wel veel voedsel voor hun jongen is. Bovendien is het een mooi open gebied (de toendra) waar het risico om gegeten te worden door roofdieren kleiner is. Ook is het daar kouder en zijn er dus minder ziekteverwekkers.

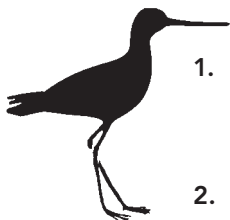
Een bepaalde groep doortrekkers zijn tijdens de trek aangewezen op het Waddengebied en de kuststrook van Nederland. Dit zijn de kusttrekvoegels. Bekende voorbeelden daarvan zijn steltlopers zoals rosse grutto's, plevieren en kanoetstrandlopers, maar ook lepelaars en sterns.

Broedgebieden bevinden zich in principe overal rond de poolcirkel, maar ook zuidelijker in Scandinavië. Een paar bekende broedgebieden zijn Groenland, Spitsbergen en Siberië. Natuurlijk liggen er ook broedgebieden van bepaalde trekvogels in West-Europa, waaronder Nederland. Ook de overwinteringsgebieden liggen verspreid. Er zijn vogels die overwinteren in de Waddenzee en aan de kusten van Groot-Britannië en Frankrijk. Anderen overwinteren veel zuidelijker in Afrika en sommige trekvogels vliegen zelfs door tot aan de Zuidpool. De trekroutes liggen wel behoorlijk vast. Wat opvalt is dat zowel op de heenweg als op de terugweg een belangrijke trekroute langs de Waddenzee loopt. Hier stoppen de vogels om te eten en uit te rusten. Zonder deze tussenstop zouden ze deze lange reis niet kunnen maken.

N.b. In de trekvogelkrant en op vogeltrackers.nl zijn kaartjes te vinden van trekroutes en nog veel meer achtergrondinformatie en beeldmateriaal.

Doeblad "Trekvogels"

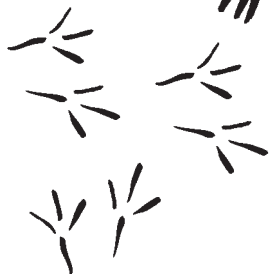

1. Schrijf in de eerste kolom van de tabel hieronder vijf vogels die je wel eens gezien hebt.
2. Zet achter de vogel in welk seizoen je de vogel gezien hebt.
3. Zet onder het vak "Volgens mij is het een..." een kruisje als je denkt dat het een trek-of standvogel is.
4. Zoek op in een vogelboek of in de digitale encyclopedie van "vogeltrackers.nl" of het een trekvogel of standvogel is. Vul dit in met een kruisje onder "vogelboek".

Vogel	Seizoen	Volgens mij is het een.....		Vogelboek:	
		Trekvogel	Standvogel	Trekvogel	Standvogel

5. Vraag aan de leraar de naam van jouw eigen kusttrekvoegel. Zoek deze op in het vogelboek en schrijf hieronder een leuk weetje op over deze trekvoegel. Of zoek op het internet (bijvoorbeeld op vogeltrackers.nl of vogelbescherming.nl).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Bedenk eens een leuke manier om dit bijzondere weetje over jouw kusttrekvoegel aan de rest van de klas te presenteren: uitbeelden, dansend, zingend/rappend, tekenend etc.

